

Univerzita Pardubice

Fakulta ekonomicko-správní

Analýza přínosů a nákladů přijetí eura v České republice

Andrea Sýkorová

**Bakalářská práce
2014**

Univerzita Pardubice
Fakulta ekonomicko-správní
Akademický rok: 2013/2014

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Andrea Sýkorová**
Osobní číslo: **E11193**
Studijní program: **B6202 Hospodářská politika a správa**
Studijní obor: **Veřejná ekonomika a správa: Veřejná ekonomika**
Název tématu: **Analýza přínosů a nákladů přijetí eura v České republice**
Zadávací katedra: **Ústav ekonomických věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce je stanovit hlavní přínosy a náklady přijetí eura na základě poznatků vybraných evropských zemí a specifik České republiky.

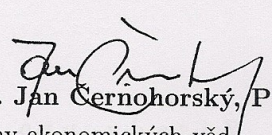
Zásady:

- Vznik a smysl Evropské měnové unie.
- Analýza přínosů a nákladů pro vybrané evropské země.
- Aplikace poznatků na podmínky v ČR.

Rozsah grafických prací: -
Rozsah pracovní zprávy: cca 35 stran
Forma zpracování bakalářské práce: tištěná/elektronická
Seznam odborné literatury:

ČESKÁ NÁRODNÍ BANKA. ČNB v EU a mezinárodní vztahy [online]. [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: http://www.cnb.cz/cs/o_cnb/mezinarodni_vztahy/chg/euro/xsl/cr_euro.html
EUROPEAN CENTRAL BANK: EUROSYSTEM. Statistical Data Warehouse [online]. [cit. 2013-06-20]. Dostupné z: <http://sdw.ecb.europa.eu/>
MARKOVÁ, Jana. Mezinárodní měnová spolupráce. Praha: Oeconomica, 2006. ISBN 80-245-1053-7
NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA: Euro systém. Euro na Slovensku [online]. [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/euro>
NÁRODNÍ KOOORDINAČNÍ SKUPINA PRO ZAVEDENÍ EURA: Zavedení eura v České republice. Euro a Česká republika [online]. [cit. 2013-06-10]. Dostupné z: http://www.zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro.html
PELTRÁM, Antonín. Evropská integrace a Česká republika. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2849-0

Vedoucí bakalářské práce:

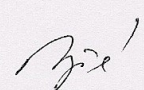

Ing. Jan Černošský, Ph.D.
Ústav ekonomických věd

Datum zadání bakalářské práce:

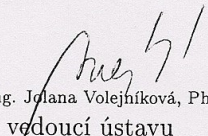
1. října 2013

Termín odevzdání bakalářské práce:

30. dubna 2014

doc. Ing. Renáta Myšková, Ph.D.
děkanka

L.S.

doc. Ing. Jolana Volejčíková, Ph.D.
vedoucí ústavu

V Pardubicích dne 1. října 2013

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 30. 4. 2014

Andrea Sýkorová

PODĚKOVÁNÍ:

Tímto bych ráda poděkovala svému vedoucímu práce panu Ing. Janu Černohorskému, Ph.D. za jeho odbornou pomoc, cenné rady a poskytnuté materiály, které mi pomohly při zpracování této bakalářské práce.

ANOTACE

Předmětem bakalářské práce "Analýza přínosů a nákladů přijetí eura v České republice" je problematika evropské měnové integrace s aplikací na Českou republiku. Cílem je analýza přínosů a nákladů přijetí eura v České republice. První část je věnována teoretickému popisu historie měnové integrace. Následující část je věnována analýze ekonomických ukazatelů států, které již euro přijaly. V závěru je provedena analýza možných výhod a nevýhod přijetí eura pro Českou republiku.

KLÍČOVÁ SLOVA

Česká republika, eurozóna, Evropská hospodářská a měnová unie, Evropská unie, Maastrichtská konvergenční kritéria, měnová integrace, Slovensko, Slovinsko

TITLE

The Analysis of Benefits and Costs of Accepting the Euro in the Czech Republic

ANNOTATION

Subject of the submitted thesis "The analysis of the costs and benefits of accepting the Euro in Czech Republic" is the issue of European monetary integration with the Czech Republic. The aim is to analyze the benefits and costs of adopting the euro in the Czech Republic. The first part is devoted to the theoretical description of the history of monetary integration. The following section is devoted to the analysis of economic indicators of states that have adopted the Euro. In conclusion, there is the analysis of the possible advantages and disadvantages of adopting the Euro for the Czech Republic.

KEYWORDS

Czech Republic, Eurozone, European economic and monetary union, European union, Maastricht convergency criteria, monetary integration, Slovakia, Slovenia

OBSAH

ÚVOD	10
1 POČÁTKY JEDNOTNÉ MĚNY PRO EVROPU.....	11
1.1 BRETONWOODSKÝ SYSTÉM.....	11
1.2 SCHUMANOVA DEKLARACE	11
1.3 ŘÍMSKÉ SMLOUVY	12
1.4 WERNEROVA ZPRÁVA	12
1.5 EVROPSKÝ MĚNOVÝ SYSTÉM	13
1.5.1 ECU.....	14
2 VÝVOJ EVROPSKÉHO MĚNOVÉHO SYSTÉMU (1979 – 1999).....	15
2.1 VÝVOJOVÉ FÁZE ESM	15
3 CESTA K EVROPSKÉ UNII	17
3.1 JEDNOTNÝ VNITŘNÍ TRH.....	17
3.1.1 <i>Jednotný evropský akt</i>	17
3.2 DELORSOVA ZPRÁVA	17
3.3 MAASTRICHT	18
3.4 KONVERGENČNÍ KRITÉRIA	19
3.5 KODAŇSKÁ KRITÉRIA	20
3.6 AMSTERODAMSKÁ SMLOUVA	20
4 EURO JAKO SPOLEČNÁ MĚNA.....	21
4.1 PLNĚNÍ KONVERGENČNÍCH KRITÉRIÍ.....	21
4.2 ČÁSTEČNÁ MĚNOVÁ UNIE	22
4.3 KONEC INTEGRAČNÍHO PROCESU	23
4.4 VÝHODY A NEVÝHODY SPOLEČNÉ MĚNY	23
4.4.1 <i>Mikroekonomický pohled</i>	24
4.4.2 <i>Makroekonomický pohled</i>	24
5 ANALÝZA MĚNOVÉ INTEGRACE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ	25
5.1 PROCES PŘIJETÍ EURA NA SLOVENSKU	25
5.1.1 <i>Vývoj HDP na Slovensku</i>	26
5.1.2 <i>Vývoj inflace na Slovensku</i>	27
5.1.3 <i>Saldo vývozu a dovozu Slovenska</i>	28
5.1.4 <i>Zahraniční investice Slovenska</i>	29
5.1.5 <i>Závěrečné shrnutí</i>	31
5.2 PROCES PŘIJETÍ EURA NA SLOVINSKU	31
5.2.1 <i>Vývoj HDP ve Slovinsku</i>	32
5.2.2 <i>Vývoj inflace ve Slovinsku</i>	33
5.2.3 <i>Čistý vývoz Slovinska</i>	34
5.2.4 <i>Zahraniční investice Slovinska</i>	35
5.2.5 <i>Závěrečné shrnutí</i>	36
6 MĚNOVÁ INTEGRACE A ČESKÁ REPUBLIKA	38
6.1 SCÉNÁŘ ZAVEDENÍ EURA V ČR.....	38
6.2 STANOVENÍ HLAVNÍCH PŘÍNOSŮ A NÁKLADŮ PRO ČR.....	39
6.3 EURO V ČR.....	41
ZÁVĚR.....	42
POUŽITÁ LITERATURA	44

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Kvalifikace na zakládajícího člena Eurozóny	21
Tabulka 2: Termíny ukončení jednotlivých národních měn.....	23
Tabulka 3: Plnění Maastrichtských kritérií na Slovensku	26

SEZNAM ILUSTRACÍ

Obrázek 1: Vývoj HDP Slovenska	27
Obrázek 2: Vývoj inflace Slovenska	28
Obrázek 3: Saldo vývozu a dovozu Slovenska.....	29
Obrázek 4: Zahraniční investice na Slovensku.....	30
Obrázek 5: Vývoj HDP Slovinska.....	33
Obrázek 6: Vývoj inflace ve Slovinsku.....	34
Obrázek 7: Čistý vývoz Slovinska	35
Obrázek 8: Zahraniční investice Slovinska	36
Obrázek 9: Scénář zavedení eura v ČR	39

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

CZK	Česká koruna
č.	číslo
ČR	Česká republika
ECB	Evropská centrální banka
ECU	Evropská měnová jednotka
EHS	Evropské hospodářské společenství
EMS	Evropský měnový systém
EU	Evropská unie
EUR	Euro
EP	Evropský parlament
ER	Evropská rada
ERM	Mechanismus měnových kurzů
ES	Evropské společenství
ESUO	Evropské společenství uhlí a oceli
HDP	Hrubý domácí produkt
JEA	Jednotný evropský akt
mj.	mimo jiné
mld.	miliard
MMF	Mezinárodní měnový fond
např.	například
NBS	Národní banka Slovenska
p.	pan
Sb.	Sbírka zákonů
SIT	Slovinský tolar
SKK	Slovenská koruna

ÚVOD

Jako téma své bakalářské práce jsem si vybrala oblast měnové integrace Evropské unie s aplikací na Českou republiku. Ve své práci se zabývám analýzou výhod a nevýhod přijetí společné měny, tedy eura, pro Českou republiku. Toto téma jsem vybrala, neboť je velmi aktuální a týká se všech obyvatel České republiky. Otázka přijetí eura je v současné době velmi intenzivně probírána odbornou i širokou veřejností. Názory na dané téma se liší, ale ve většině případů je postoj občanů k přijetí společné měny negativní.

Česká republika se v květnu roku 2004 stala členem Evropské unie. Z tohoto členství pramení určité závazky a povinnosti. Jednou z podmínek je právě i vstup do Evropské měnové unie. Již tedy není otázkou, zda euro přijmout ale správné načasování přijetí. Ve své práci se věnuji analýze výhod a nevýhod především ekonomických.

Cílem práce je na základě poznatků vybraných evropských zemí a specifík České republiky stanovit hlavní přínosy a náklady přijetí eura.

Ke splnění hlavního cíle je potřeba splnit nejprve následující dílčí cíle:

- charakterizovat záměry a souvislosti evropské integrace od postupného vytváření v historii až po vytvoření plnohodnotné měnové unie,
- charakterizovat Evropskou unii,
- charakterizovat Evropskou měnovou unii,
- charakterizovat měnu Euro, podmínky k jejímu přijetí a možné výhody a nevýhody,
- analyzovat dopady přijetí Eura ve vybraných evropských zemích.

1 POČÁTKY JEDNOTNÉ MĚNY PRO EVROPU

Historie novodobé evropské integrace byla velice poznamenána tehdejší poválečnou dobou. V Evropě docházelo k integračním procesům po mnoho let. Konkrétnější podobu dostala především díky vytvořením různých evropských nadnárodních institucí. Tato kapitola mapuje období prvních přibližně třiceti let evropské měnové integrace a její neúspěšné projekty. Teprve až rok 1979 dal vzniknout nejvíce perspektivnímu projektu integrace, a sice vzniku Evropského měnového systému.

1.1 Bretonwoodský systém

Novodobé počátky společné evropské měny můžeme umístit do roku 1944. V této době především hrůzy druhé světové války přiměly mnohé politiky k hledání nových forem mezinárodní spolupráce. V americkém letovisku Brettonwood byl proto ustanoven řád, v jehož rámci se odehrávaly počátky poválečné měnové spolupráce na evropském kontinentě. Tento řád byl založen na systému pevných, ale přizpůsobitelných kurzů. Do tohoto kurzového uspořádání se zapojilo šest evropských států: Belgie, Francie, Itálie, Lucembursko, Německo a Nizozemsko. Brettonwoodský systém se ale postupně ukázal jako příliš nestabilní. V tomto roce byl také založen Mezinárodní měnový fond (*IMF*), jenž měl pečovat o plynulý chod globálního monetárního řádu.^{1,2}

1.2 Schumanova deklarace

V některých literaturách se za zrod ideje evropské integrace považuje memorandum francouzské vlády z 9. května 1950. Na jeho formulaci se významně podílel tehdejší předseda francouzského Vysokého plánovacího úřadu Jean Monnet. Název ale deklarace získala po jejím signatáři a tehdejším ministrem zahraničních věcí Robertem Schumanem. Jejím vyústěním bylo založení Evropského společenství uhlí a oceli (ESUO) v roce 1951. To mělo zajistit mír v Evropě a to především mezi Francií a Německem. Podle Schumanovy představy se měly státy v nejrůznějších oblastech čím dál více propojovat, až by míra jejich integrace dosáhla takové výše, že by válka v jejich případě představovala velké ztráty pro ekonomiky jednotlivých států.

¹ Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi.html

² Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocatky_men_spolupr.html

Z výše uvedeného je patrné, že integrace v rámci ESUO se omezovala pouze na omezenou oblast spolupráce. Proto země Beneluxu předložily v roce 1955 ostatním členským zemím návrhy na rozšíření integrace. Především šlo o integraci dopravy, energetiky a atomové energie. Tyto návrhy později přispěly ke vzniku Evropského hospodářského společenství (EHS).^{3,4}

1.3 Římské smlouvy

V březnu roku 1957 byly podepsány dvě římské smlouvy. Obě zakládaly nové evropské společenství. Jedna EHS (s účinností od ledna 1958) a druhá Evropské sdružení pro atomovou energii (EUROATOM). V této době dále vyvíjelo činnost i ESUO. Hlavní směr integrace EHS byl především zaměřen na zformování celní unie a společné zemědělské politiky. Otázky měnové integrace se omezovaly pouze na obecné výzvy ke koordinaci hospodářských politik a k chápání kurzových záležitostí jako věci společného zájmu. V roce 1967 se původně tři samostatné instituce sloučily v jednu a vzniklo tak Evropské společenství (ES).⁵

1.4 Wernerova zpráva

Měnová integrace se dostala na pořad dne teprve na konci šedesátých let. Během tohoto období si hospodářský růst v Evropě trvale udržoval vysoká tempa růstu, minimální nezaměstnanost, bezproblémovou inflaci a zahraniční obchod vzkvétal. Tyto úspěchy povzbudily členské země EHS směrem k měnové unii.

Summit v Haagu v prosinci 1969 pověřil tehdejšího lucemburského předsedu vlády Pierra Wernera, aby posoudil možnosti vytvoření hospodářské a měnové unie. Jeho zpráva byla představena v říjnu 1970. Podle tohoto plánu se během deseti let měnová unie měla stát realitou. Za tím účelem plán požadoval zřídit Evropskou centrální banku (ECB) a přenést na evropskou úroveň mnohé fiskální pravomoci. Měnová unie měla být dosažena ve třech stádiích. Werner předpokládal, že jeho plán:

- zavede úplnou a neodvolatelnou směnitelnost národních měn při stabilitě měnových kurzů,
- sjednotí měnovou politiku řízenou centrální měnovou institucí,
- centralizuje rozhodování o rozpočtové politice,

³ KONIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, s. 27 – 29.

⁴ PELTRÁM, Antonín. A KOLEKTIV. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009, s. 16 - 17

⁵ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 1-2.

- liberalizuje pohyb kapitálu,
- sjednotí daňové systémy.⁶

Realizace Wernerova plánu narážela na nepřízeň vnějšího okolí. Americký dolar zahájil období volného plování. To zvýšilo nestabilitu světových finančních trhů. Na evropské země udeřil první ropný šok, který zvýšil inflaci. V hospodářských politikách členských států sílila divergence. Pozornost politiků se zcela soustředila na řešení akutních hospodářských problémů a tak byla odvedena pozornost od měnové unie.

Ačkoliv se Wernerův plán setkal s podporou většiny zástupců členských zemí, realizace nikdy nebyla provedena. Velkým odpůrcem tohoto plánu byla především Francie. Ta tento plán považovala za velký zásah do národní suverenity.^{7,8}

1.5 Evropský měnový systém

Zbytek sedmdesátých let byl poznamenán zvýšenou kurzovou nestabilitou. Některé členské země EHS byly i nadále zapojeny do systému pevných kurzů. Stranou stály Itálie a Velká Británie, po většinu času i Francie. Pokusy o nastolení vyšší kurzové stability narážely na nedostatečnou politickou podporu. Neutěšené prostředí kurzového dělení, jenž bylo v ostrém protikladu s cíli EHS, vyburcovalo v roce 1979 protireakci ustavením Evropského měnového systému (EMS).

EMS si vytkl tyto cíle:

- *stabilizovat měnové kurzy,*
- *podpořit konvergenci členských států,*
- *výhledově přispět k podpoře hlubší měnové integrace směrem k hospodářské a měnové unii.*

Prvky EMS jsou:

- *Evropská měnová jednotka ECU (European Currency Unit),*
- *Mechanismus měnových kurzů ERM (Exchange Rate Mechanism),*
- *Úvěrové nástroje Evropského fondu pro měnovou spolupráci.⁹*

⁶ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 147

⁷ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 147 – 148.

⁸Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocatky_men_spolupr.html

1.5.1 ECU

Základním prvkem EMS byla ECU. Při odvozování její hodnoty hrál velkou roli tzv. koš měn členských zemí. Váhové zastoupení jednotlivých měn v měnovém koši bylo závislé na:

- výši podílu země na HDP ES,
- výši podílu země na vzájemném obchodu,
- výši podílu centrálních bank na ujednání o krátkodobé finanční podpoře.

Úpravu váhového zastoupení měn může provádět pouze Rada ministrů ve složení ministrů financí a hospodářství a to na návrh komise ES. Během vývoje ECU došlo ke změně váhového zastoupení pouze dvakrát. Vždy na základě připojení nových států do EMS. Konkrétně v roce 1984, kdy se připojilo Řecko a v roce 1989, kdy se připojilo Španělsko a Portugalsko. Od vstoupení v platnost maastrichtské dohody (dohody o Evropské unii) nebyly prováděny žádné změny měnového koše.¹⁰

⁸ Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_evrop_men_sys.htm

¹⁰ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 154 – 155.

2 VÝVOJ EVROPSKÉHO MĚNOVÉHO SYSTÉMU (1979 – 1999)

Historické události této doby přispívaly k uvolňování mezinárodního napětí, ačkoliv byla situace v Evropě velmi ovlivňována „železnou oponou“. Ta rozdělovala Evropu na východní a západní blok. Jako důkaz demokratizačního úsilí můžeme brát první přímé volby do Evropského parlamentu (EP) v členských státech EHS. Již 25 let úspěšné existence EHS dokazovala, že se dá mnoho mezinárodních otázek vyřešit jednáním. Také výměna generálního tajemníka Komunistické strany Sovětského svazu se pozitivně promítla do Evropy. Po smrti L. I. Brežněva nastoupil Jurij V. Andropov, což přispělo k jednání o otázkách odzbrojení v severní Evropě.

Dalším důležitým mezníkem byl „Akt o jednotné Evropě.“ Ten byl podepsán v roce 1986 a měl zahájit, v rámci integračního procesu, proces vytváření společného trhu. Jeho hlavní myšlenka byla uvedena v prvním článku: „*Cílem Evropského společenství a Evropské politické spolupráce je společně přispívat k dosahování konkrétního pokroku na cestě směrem k evropské jednotě.*“¹¹

Tato kapitola ale mapuje samotný vývoj ESM, který lze rozdělit do čtyř časově vymezených fází.

Tyto fáze, které se ve svém celku skládají do figury, mohou připomínat antické drama. Na začátku je expozice – regulované parity, na kterou navazuje kolize – kvazi-měnová unie. Krizí by se daly nazvat turbulence na finančních trzích a následuje finále, kdy dochází k přípravě na společnou měnu.¹²

2.1 Vývojové fáze ESM

Vývojové fáze ESM lze rozdělit do čtyř následujících období:

Období regulovaných parit

Toto období trvalo 8 let, konkrétně v letech 1979 – 1987. Šlo především o představení úmyslů ESM, kdy zakladatelé se nechtěli podřizovat tlaku pevného kurzu. Přetrvávající rozdíly v národohospodářských prioritách byly brány jako fakt. Nebyla snaha o jejich korigování. EMS chtěl docílit takového prostředí v rámci monetární spolupráce, kdy by střetání odlišných národních preferencí nevnášelo napětí a neklid do obchodních vztahů a které by lépe zvládalo dopady externích měnových šoků.

¹¹ PELTRÁM, Antonín. A KOLEKTIV. *Evropská integrace a Česká republika*. Praha: Grada, 2009, s. 21 – 24.

¹² DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 88 – 89.

Kvazi-měnová unie

Kvazi-měnovou unii je označováno období 1987 – 1992. Jednalo se o jakousi neformální měnovou unii, která se vyznačovala vyřazením kurzového nástroje z aktivní činné služby. Členové ERM v tomto období prováděli politiku tzv. tvrdé měny. Ta odmítala devalvační vzpruhu jako nástroj k udržování cenové konkurenceschopnosti.¹³

Turbulence finančních trhů

Období krize EMS. Docházelo k opakovaným devalvacím nebo revalvacím měn členských zemí. Krize vyústila v roce 1992, kdy byla z ERM nucena vystoupit libra a lira. Další měny byly nuceny devalvovat. Druhou větší vlnou krize byla devalvace měn Španělska, Portugalska a Irska.

Příprava na společnou měnu

EMS se tedy snažil navázat na neúspěšnou Wernerovu zprávu. Novými prosazovanými myšlenkami byl projekt společného trhu a vytvoření Hospodářské a měnová unie (HMU). Významnou osobností v této oblasti byl J. Delorse, nový předseda Komise (Jeho zpráva viz kapitola 3).¹⁴

¹³ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 89. – 104.

¹⁴ PITROVÁ, Markéta a Petr FIALA. *Evropská unie*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, s. 562 – 565.

3 CESTA K EVROPSKÉ UNII

Tato kapitola mapuje již úspěšné pokusy k založení měnové unie, které byly vyústěny v tzv. konvergenční kritéria. Tato kritéria stanovila Maastrichtská smlouva a jsou platná a závazná pro stávající ale i potencionální členy i v současnosti.

3.1 Jednotný vnitřní trh

Díky fungování EMS se mohly podnikat další kroky k integraci v rámci ES. Nový krok byl učiněn v roce 1985, kdy se představitelé členských zemí ES dohodli na vytvoření jednotného vnitřního trhu. Ten umožnil volný pohyb osob, zboží, služeb a kapitálu. Přesný časový plán přechodu na tento trh měla za úkol vypracovat Komise. Té byla téhož roku předložena tzv. Bílá kniha. Ta obsahovala opatření, která byla nezbytná pro realizaci volného trhu.¹⁵

3.1.1 Jednotný evropský akt

Již zmiňovaná Bílá kniha neměla žádný právní účinek. Proto byl v roce 1986 podepsán Jednotný evropský akt (JEA), jehož cílem bylo do konce roku 1992 vytvořit jednotný vnitřní trh. JEA rozšířil spolupráce o tyto politiky:

- hospodářská a měnová,
- výzkumu a technologického rozvoje,
- ochrany životního prostředí,
- hospodářské a sociální soudržnosti,
- evropské spolupráce v oblasti zahraničí.

JEA také rozšířil pravomoci Evropského parlamentu. Dále oficiálně vznikla nová instituce – Evropská rada (ER), nejvyšší orgán společenství. V ER zasedají hlavy členských států a vlád a předseda Komise. JEA začal platit od 1. 7. 1987.¹⁶

3.2 Delorsova zpráva

Závazným a důležitým dokumentem v rámci projektu hospodářské a měnové unie byla tzv. Delorsova zpráva. V červnu roku 1988, v Hannoveru, se konala schůzka představitelů ES a tehdejší předseda Evropské komise Jacques Delors byl pověřen, aby ve spolupráci s

¹⁵MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 177.

¹⁶KONIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, s.58 – 61.

guvernéry centrálních bank a dalšími experty vypracoval plán k dosažení hospodářské a měnové unie.

Delorsova zpráva byla přijata na zasedání Evropské rady v Madridu v červnu 1989 a zdůraznila, že jedině vytvoření prostoru se společnou měnou zajistí plné využívání výhod vnitřního trhu. Upravovala tedy především přechod členských zemí k hospodářské a měnové unii. Dále hodnotila dosavadní snahy v této oblasti a snažila se poukázat na příčiny neúspěchu. Poukazovala na zavedení jednotné měny, která by nahradila měny národní. V tom můžeme spatřit návaznost na již zmíněnou Wernerovu zprávu.

Podle Deloarse mělo být budování hospodářské a měnové unie ve třech etapách. Představitelé členských zemí ES ale odsouhlasili jen etapu první. V Římě v roce 1990 na zasedání Rady ministrů byl závazně stanoven konec první etapy na 31. 12. 1993.¹⁷

3.3 Maastricht

Nejdůležitějším dokumentem první etapy v rámci budování hospodářské a měnové unie byla Smlouva o Evropské unii, která je známější pod neoficiálním názvem Maastrichtská dohoda. To proto, že byla podepsána v nizozemském městě Maastricht. Tato smlouva se dá vymezit třemi důležitými daty:

- v prosinci 1991 byla zformulována finální podoba této mezinárodní smlouvy,
- v únoru 1992 nejvyšší státníci smlouvu slavnostně podepsali,
- a konečně v listopadu 1992 po ratifikačním procesu se smlouva stala platnou a závaznou.

Jde o rozšíření Římských smluv (viz kapitola 1) a nových opatření v oblastech společné zahraniční a bezpečnostní politiky a evropské spolupráce. Nejdůležitějším bodem této smlouvy bylo samozřejmě budování měnové unie, která dostala už finální podobu. Byla stanovena pevná data, ke kterým byly přiřazeny jasné cíle. Jedním z nich byl 1. leden 1999, což byl nejpozdější termín pro vznik měnové unie.

Dále byla zformulována konvergenční (nebo také někdy známá jako maastrichtská) kritéria, která vymezují podmínky pro účast v měnové unii, která byla členům Společenství povinně uložena. Pouze Velká Británie a Dánsko si ujednaly výjimku. Také bylo stanoveno,

¹⁷ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 178 – 181.

že v čele měnové unie bude Evropská centrální banka, která bude pečovat o cenovou stabilitu.¹⁸

3.4 Konvergenční kritéria

Smyslem těchto kritérií je posoudit míru ekonomické konvergence čili schopnost uchazečské země integrovat se plynule do měnové unie. Hodnocení této sladění provádí Evropská komise a Evropská centrální banka v dokumentech nazývaných Konvergenční zpráva. A to v dvouletých intervalech, nebo výjimečně na požádání uchazečské země. Pro přijetí musejí být všechna kritéria splněna současně. Sledována jsou tato čtyři ekonomická kritéria:

Kritérium cenové stability: průměrná míra inflace žadateléské země, měřená v průběhu jednoho roku před provedeným šetřením, nesmí překračovat o více než 1,5 procentního bodu míru inflace nejvýše tří členských států, které v oblasti cenové stability dosáhly nejlepších výsledků. Nejlepšími výsledky se obvykle rozumí tři nejnižší inflace. Cenová stabilita musí být dlouhodobě udržitelná, což je blíže vymezeno jako schopnost splňovat kritérium i v následujících měsících po vyhodnocení.

Kritérium dlouhodobých úrokových sazeb: v průběhu jednoho roku před šetřením průměrná dlouhodobá nominální úroková sazba žadateléské země nepřekračovala o více než 2 procentní body úrokovou sazbu nejvýše tří členských států, které dosáhly v oblasti cenové stability nejlepších výsledků. Dlouhodobá úroková sazba se vypočítává jako aritmetický průměr za posledních 12 měsíců.

Kritérium kurzové stability: minimálně po dobu posledních dvou let před šetřením se musí žadateléská země účastnit mechanismu ERM II a po tuto dobu její směnný kurz nesmí být vystavován silným tlakům. Při posuzování toho, jak dalece byl kurz vystavován silným tlakům, se bere v úvahu řada pomocných ukazatelů: míra odchylování od středního kurzu, vývoj krátkodobých úrokových diferencíálů, posuzování úlohy devizových intervencí, zohlednění mezinárodní finanční pomoci při stabilizaci měny.

Kritérium udržitelnosti veřejných financí: pokud poměr plánovaného nebo skutečného schodku veřejných financí k hrubému domácímu produktu žadateléské země překračuje referenční hodnotu 3 %, ledaže by buď tento poměr podstatně a nepřetržitě klesal a dosáhl úrovně poblíž referenční hodnoty, nebo by překročení referenční hodnoty bylo pouze

¹⁸ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 151 – 152.

výjimečné a dočasné. Poměr veřejného zadlužení k hrubému domácímu produktu překračuje referenční hodnotu 60 %, ledaže by se tento poměr dostatečně snižoval a blížil se uspokojivým tempem k referenční hodnotě.¹⁹

3.5 Kodaňská kritéria

Konvergenční kritéria tedy formulují požadavky při vstupu do měnové unie. Vedle toho Kodaňská kritéria stanovují tři požadavky, které musí státy splnit pro vstup do Evropské unie (EU):

- stabilní demokratický systém ve státě, který respektuje právo, ochranu lidských práv a národnostní menšiny,
- fungující tržní ekonomiku ve státě, která se bude schopna vypořádat s konkurencí a tržními silami uvnitř EU,
- začlenění veškerého práva EU do národní legislativy a přijmout tak všechny závazky plynoucí z členství v EU.

Tato kritéria Evropská rada schválila na svém zasedání 22. 6. 1993. K prvnímu rozšíření po stanovení těchto pravidel došlo v roce 1995, kdy přistoupilo Finsko, Rakousko a Švédsko. V následujícím roce, konkrétně tedy 17. 1. 1996, podala žádost o členství Česká republika.²⁰

3.6 Amsterodamská smlouva

Podepsáním Maastrichtské smlouvy se členské státy dohodly mimo jiné i k tomu, že dojde k její revizi. Tu si naplánovali na rok 1996 a sepsána a podepsána byla v Amsterdamu. Amsterodamská smlouva doplnila Maastrichtskou především o dva další body:

- unie bude prostorem svobody, bezpečnosti a práva (volný pohyb osob s kontrolami na vnějších hranicích, předcházení a potírání zločinnosti, kontrola přistěhovalectví, práva azylu, ...),
- vymezování společné obranné politiky vedoucí ke společné obraně.²¹

¹⁹ Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/maastrichtska-kriteria>

²⁰ KONIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, s 62.

²¹ KONIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, s 72 - 73.

4 EURO JAKO SPOLEČNÁ MĚNA

Jak již bylo řečeno, nejpozdějším termín pro vznik měnové unie byl 1. leden 1999. Měnová unie měla být ustavena o jakémkoli počtu států EU, které splní kvalifikační požadavky, což vyvolalo velkou motivaci k účasti v měnové unii. Jednou z nejvyšších priorit byla orientace hospodářských a měnových politik na nízkou inflaci. Vlády se zaměřovaly na snížení rozpočtových deficitů pod požadovanou 3 % HDP.

4.1 Plnění konvergenčních kritérií

Zprávy Evropské komise a Evropského měnového institutu pro rozhodnutí o tom, kdo z členů EU splnil kvalifikační požadavky, byly vypracovány v březnu 1998. Na jejich základě Evropská rada v květnu 1998 dospěla k závěru, že zakládajícími členy eurozóny se stane jedenáct zemí – Belgie, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Lucembursko, Německo, Nizozemsko, Portugalsko, Rakousko a Španělsko (viz následující tabulka 1).

Tabulka 1: Kvalifikace na zakládajícího člena Eurozóny

Kritérium	Inflace	Sazby	Deficit	Dluh	ERM	Kvalifikace
	2,7%	7,8%	-3% HDP	60% HDP	Dva roky	
Belgie	1,4	5,7	-2,1	122,2	ano	Ano
Dánsko	1,9	6,2	0,7	65,1	ano	Ne
Finsko	1,3	5,9	-0,9	55,8	ano	Ano
Francie	1,2	5,5	-3,0	58,0	ano	Ano
Irsko	1,2	6,2	0,9	66,3	ano	Ano
Itálie	1,8	6,7	-2,7	121,6	ano	Ano
Lucembursko	1,4	5,6	1,7	6,7	ano	Ano
Německo	1,4	5,6	-2,7	61,3	ano	Ano
Nizozemsko	1,8	5,5	-1,4	72,1	ano	Ano
Portugalsko	1,8	6,2	-2,5	62,0	ano	Ano
Rakousko	1,1	5,6	-2,5	66,1	ano	Ano
Řecko	5,2	9,8	-4,0	108,7	ne	Ne
Španělsko	1,8	6,3	-2,6	68,8	ano	Ano
Švédsko	1,9	6,5	-0,8	76,6	ne	Ne
Velká Británie	1,8	7,0	-1,9	53,4	ne	Ne

Zdroj: Convergence report. ECB [online]. 1998 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>

Důvody nezapojení zbývajících členů EU byly různé. Dánsko a Velká Británie využily trvalou výjimku z povinnosti zavést jednotnou měnu, kterou si prosadily při vyjednávání Maastrichtské smlouvy. Švédsko se členem eurozóny nestalo kvůli nezapojení do kurzového

uspořádání ERM. Řecko zájem projevovalo, ale nesplnilo konvergenční kritéria. O dva roky později členství získalo.

V červnu 1998 zahájila činnost Evropská centrální banka se sídlem ve Frankfurtu nad Mohanem. Navazovala na přípravné práce Evropského měnového institutu, který pracoval na jednotné měnové politice již od roku 1994.²²

4.2 Částečná měnová unie

Vznik Eura se datuje na 1. leden 1999. V této době začala fungovat tzv. částečná (neúplná) měnová unie mezi jedenácti členskými zeměmi EU. Ta s sebou nesla následující znaky:

- Národní měny byly neodvolatelně zafixovány vůči sobě i vůči euru. Pro vyjádření eura vůči ostatním měnám byly pevně stanoveny přepočítávací koeficienty.
- ECU nahradilo euro v poměru 1:1.
- ECB převzala měnovou politiku těch členských zemí EU, které vstoupily do měnové unie.
- Již neexistoval devizový trh s měnami zemí, které vstoupily do měnové unie.
- Euro se stalo zákonným platidlem (ještě ale nikoli jediným) na území měnové unie. Využívání eura bylo zatím využíváno jen v bezhotovostní formě.

Vznikla tzv. eurozóna neboli seskupení států, které vstoupily do měnové unie a zavedly euro.

Euro se používalo v bezhotovostním platebním styku při:

- operacích na mezibankovních a kapitálových trzích;
- operacích ECB a centrálních bank členských zemí měnové unie;
- operacích všech institucí EU.²³

²² Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/vznik-eurozoneyeurozona/maastrichtska-kriteria>

²³ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 192 – 193.

4.3 Konec integračního procesu

V závěrečné fázi vytváření hospodářské a měnové unie se euro začalo používat i v hotovostní podobě. Ta byla zahájena 1. 1. 2002. Po určité období nejprve euro obíhalo spolu s národní měnou.

Původní termín pro zavedení bezhotovostního eura byl stanoven na dobu půl roku po 1. 7. 2002. Nakonec byl termín Radou ministrů zkrácen a euro musely členské země zavést nejpozději do 1. 3. 2002. Národní bankovky a mince postupně ztrácely status zákonného platidla a byly staženy z oběhu. Termíny ukončení národních měn byly v každé členské zemi eurozóny odlišné (viz následující tabulka 2).

Tabulka 2: Termíny ukončení jednotlivých národních měn

Země	Datum ukončení národní měny
Belgie	28. 2. 2002
Finsko	28. 2. 2002
Francie	17. 2. 2002
Irsko	9. 2. 2002
Itálie	28. 2. 2002
Lucembursko	28. 2. 2002
Německo	31. 12. 2001
Nizozemsko	28. 1. 2002
Portugalsko	28. 2. 2002
Rakousko	28. 2. 2002
Řecko	28. 2. 2002
Španělsko	28. 2. 2002

Zdroj: Zpracováno dle MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 196 – 197

Stahování starých a výroba nových bankovek a mincí ve státech eurozóny je příslušná centrálním bankám těchto států. Zavedením eura, jako hotovostního platidla na území členských zemí měnové unie byl dovršen integrační proces.²⁴

4.4 Výhody a nevýhody společné měny

Existuje mnoho výhod i nevýhod společné měny. Na základě prostudování odborné literatury lze tyto výhody rozdělit do dvou základních skupin: makroekonomické a mikroekonomické.

²⁴ MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. Praha: Oeconomica, 2006, s. 196 – 197.

4.4.1 Mikroekonomický pohled

Z pohledu domácností a podniků můžeme mezi nejvýznamnější výhody zařadit následující:

- úspora nákladů na nákup a prodej cizích měn podnikům i domácnostem,
- snížení nákladů na manipulaci s více měnami v rámci podniku,
- zjednodušení podnikového účetnictví, vedení účtů v cizích měnách,
- zlevnění přeshraničního platebního styku,
- usnadnění centrální řízení peněžních toků velkým korporacím,
- odstranění kurzové nejistoty (není potřeba zajistit se proti kurzovému riziku pomocí bankovních produktů),
- snadnější podmínky pro podnikání, vyšší stabilita podnikatelského prostředí.

Mezi nevýhody společné měny pak patří:

- posílení zahraničního obchodu před domácím,
- znevýhodnění menších zemí s méně rozvinutými finančními trhy.

4.4.2 Makroekonomický pohled

Výhody z pohledu ekonomického systému jako celku:

- pevnější základy pro trvalou cenovou stabilitu,
- posílení soutěživosti trhů,
- vyšší mzdová disciplína, která si však žádá zvýšení regionální i profesní mobility pracovní síly,

Nevýhody z pohledu ekonomického systému jako celku:

- očekávání zvýšení inflace, vyšší náklady na případné snižování inflace,
- členské země ztrácí možnost provádět vlastní měnovou a kurzovou politiku,
- zvýšení nároků na fiskální disciplínu.²⁵

²⁵ DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, s. 152 – 156.

5 ANALÝZA MĚNOVÉ INTEGRACE VYBRANÝCH EVROPSKÝCH ZEMÍ

Tato kapitola popisuje integrační proces států, které již euro plně využívají. Zaměřena je dále na analýzu vybraných makroekonomických ukazatelů: HDP, míra inflace, dovoz a vývoz a přímé zahraniční investice. Prostřednictvím těchto ukazatelů by měl být mj. vidět vliv zavedení evropské měny.

5.1 Proces přijetí eura na Slovensku

Prvním krokem v rámci integrace bylo podepsání Přístupové smlouvy k EU v Aténách v roce 2003. Tím se Slovensko zavázalo ke vstupu do společné měnové unie a i k přijetí společné měny, tedy eura. 6. července 2005 schválila vláda Slovenska Národní plán zavedení eura na Slovensku, který byl později ještě 2x aktualizován a to v roce 2007 a 2008.

Nezbytný vstup do mechanismu směnných kurzů ERM II učinilo Slovensko v listopadu 2005. Parita slovenské koruny vůči euru byla stanovena na kurz 38,4550 SKK/EU. Jako odpovědná osoba za zavedení eura na Slovensku byl v roce 2005 jmenován p. Ivan Štefanca, který byl ale v roce 2007 nahrazen p. Igorem Báratou.

Po dohodě ministrů financí členů EU, prezidenta ECB a ministrů financí a guvernérů centrálních bank Kypru, Dánska, Estonska, Litvy, Lotyšska, Malty a Slovenska byla na žádost Slovensko centrální parita slovenské koruny v ERM II revalvována. Nová centrální parita slovenské koruny vůči euru byla stanovena v roce 2007 na úrovni 1 EUR = 35,4424 SKK. Dále v roce 2007 vláda SR schválila zákon č. 659/2007z. o zavedení měny euro na Slovensku a o změně a doplnění některých zákonů, tzv. generální zákon.

V roce 2008 byla SKK opět revalvována a to na úroveň 30, 1260 SKK/EUR. Na zasedání Rady EU v roce 2008 v Lucemburku ministři financí členských států EU doporučili vstup Slovenska do eurozóny k 1. lednu 2009. Ten definitivně potvrdila i Evropská rada.

8. července 2008 Rada EU na úrovni ministrů financí členských států EU stanovila neodvolatelný přepočítávací koeficient mezi EUR a SKK a to na úrovni 30,1260 SKK/EUR. Dne 1. ledna 2009 se Slovensko stalo v pořadí již 16. členským státem eurozóny. Následující tabulka 3 uvádí stav plnění konvergenčních kritérií v porovnání s referenčními hodnotami.²⁶

²⁶ *Národná banka Slovenska: Eurosystem* [online]. 2008 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/euro/zavedenie-eura>

Tabulka 3: Plnění Maastrichtských kritérií na Slovensku

Kritérium	Referenční hodnota	Stav k březnu 2008	Splněno
Veřejný deficit (% z HDP)	3,0	2,2	Ano
Veřejný dluh (% z HDP)	60,0	29,4	Ano
Míra inflace (%)	3,2	2,2	Ano
Stabilita dlouhodobých úrokových sazeb (%)	6,5	4,5	Ano
Stabilita směnného kurzu	Dva roky před hodnocením musí být národní měna zapojena do mechanismu směnných kurzů (ERM II).	Členství v ERM II od listopadu 2005	Ano

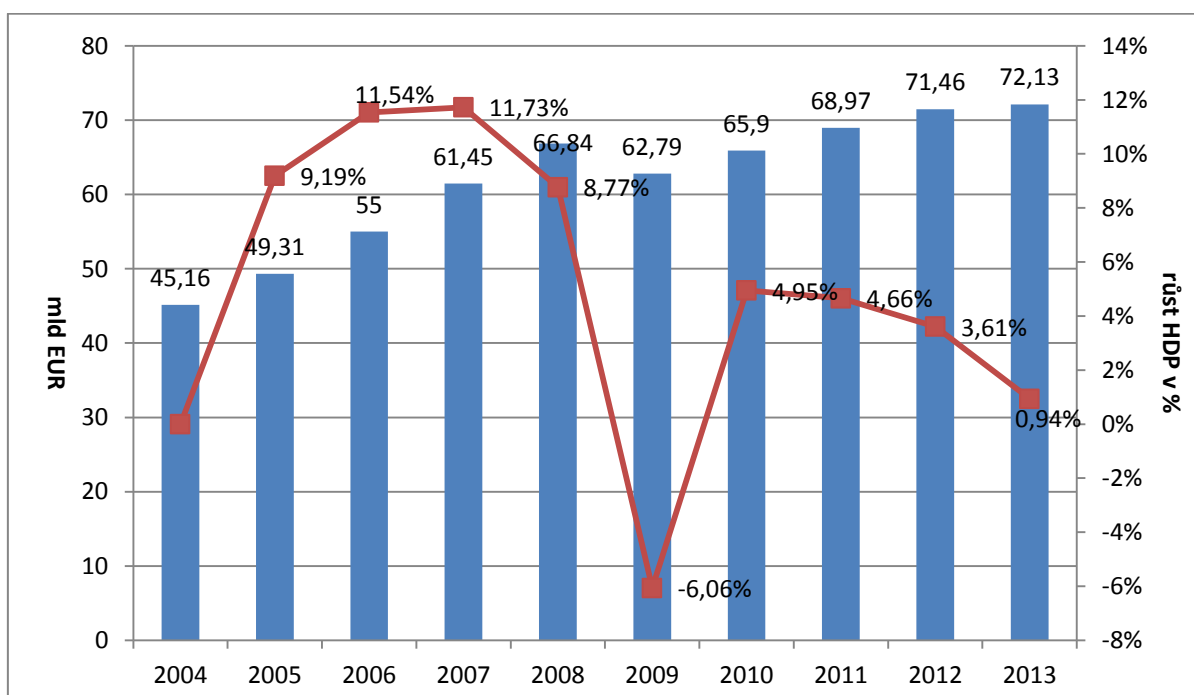
Zdroj: Zpracováno Komise doporučila přijetí eura na Slovensku. *Evropská komise* [online]. 2008 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/news/issues/080808_cs.htm

5.1.1 Vývoj HDP na Slovensku

V roce 2004 se rostoucí trend slovenské ekonomiky udržel díky posílení domácí poptávky, která vzrostla o 5,5 %. Růst HDP byl tvořen především ve finančním zprostředkování, stavebnictví, průmyslu a obchodu. V následujícím roce došlo ke zvýšení jak domácí, tak i zahraniční poptávky a HDP bylo ovlivněno zejména tvorbou přidané hodnoty v průmyslu, obchodě a stavebnictví. Ve srovnání s rokem 2005 byl růst zahraniční poptávky v roce 2006 1,5x rychlejší. Vývoj ekonomiky byl především ovlivněn rozvojem ekonomické aktivity v průmyslové výrobě, obchodě, nemovitostech, pronájmu a obchodních činnostech. V roce 2007 se ekonomické tempo růstu zrychlilo a to především díky vyššímu příspěvku čistého exportu, protože zahraniční poptávka vzrostla reálně o 16 %. V roce 2008 HDP opět vzrostlo, ale tempo růstu se zpomalilo. K růstu HDP přispěl nejméně průmysl, přičemž vyšší reálný růst byl zaznamenán v obchodě, hotelích a restauracích, dopravě a nemovitostech.

V roce 2009 došlo k poklesu HDP vůči předchozímu roku. Tvorbu HDP negativně ovlivnil vývoj přidané hodnoty, která poklesla o 4,6 %. Došlo k poklesu jak domácí, tak i zahraniční poptávky. Dále klesly čisté daně z produktů, a to o 5,6 %. Na růst v roce 2010 mělo velký vliv zejména oživení zahraniční poptávky, zatímco domácí rostla jen mírně. K růstu HDP přispěly především průmysl a služby. V roce 2011 značně klesla domácí poptávka vlivem nižší soukromé i veřejné spotřeby. Poprvé se přes hranici 70 mld. eur dostalo HDP v roce 2012. Zdrojem jeho růstu byla především zahraniční poptávka, která však postupně zpomalovala. Domácí poptávka naopak působila tlumícím efektem. Došlo k poklesu investic v souvislosti

s poklesem ziskovosti firem. V roce 2013 HDP opět vzrostlo a pozitivní vliv měly čisté daně z produktů.²⁷ Vývoj HDP v jednotlivých letech je uveden v následujícím obrázku.

Obrázek 1: Vývoj HDP Slovenska

Zdroj: Zpracováno dle ²⁸

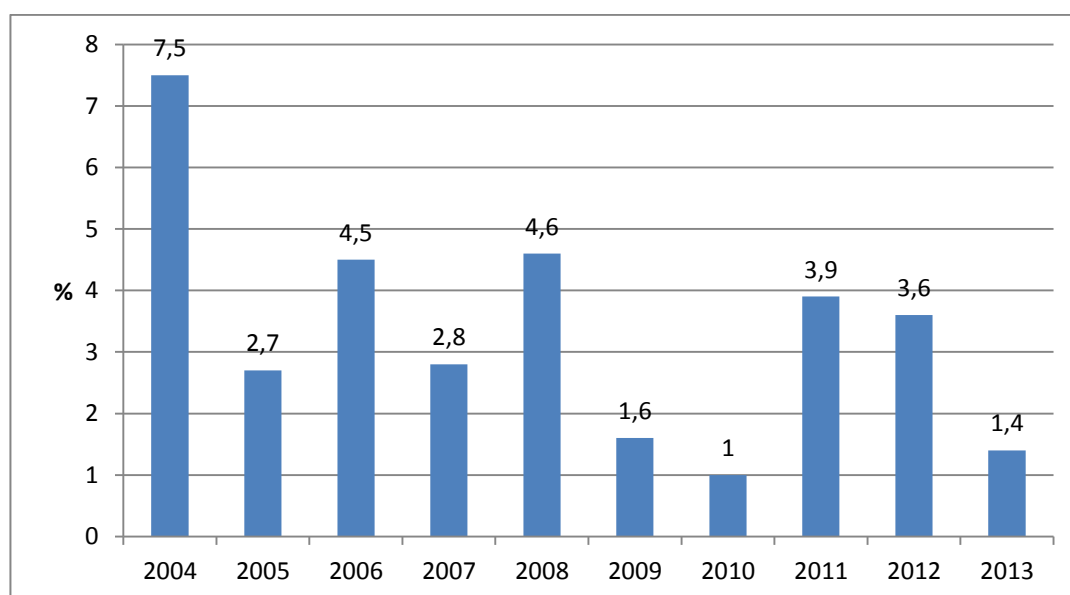
5.1.2 Vývoj inflace na Slovensku

V roce 2004 vstoupilo Slovensko do EU. Tento krok samozřejmě značně ovlivnil ekonomiku toho státu a to včetně inflace. Došlo k otevření trhu, růstu konkurence a k zahájení příprav pro plnění Maastrichtských kritérií. Následující rok byl schválen Národní plán zavedení eura a došlo k výraznému přibrzdění cenového růstu. Výkon měnové politiky v roce 2006 byl pak zaměřený na dosažení střednědobých inflačních cílů a tím plnění již zmiňovaného kritéria. NBS v tomto roce identifikovala inflační rizika, a proto zvýšila klíčové úrokové sazby o 1,75 procentního bodu. Od srpna 2007 se inflace nacházela pod maastrichtským kritériem. Dynamický růst cen potravin a ropy ve čtvrtém čtvrtletí 2007 přispěl k překročení inflačního cíle NBS stanoveného na konec roku 2007. V následujícím roce došlo ke zvýšení inflace v rámci rychlého cenového růstu. Určujícími faktory mimo jiné byly vliv měnové politiky ve vývoji cen energetiky, ale také cen hospodářských komodit.

²⁷ Výročné správy. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA* [online]. 2004 - 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/vyroczna-sprava>

²⁸ HDP SR. *Kurzy-online* [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.kurzy-online.sk/makroekonomika/hdp/>; Revidované ročné údaje HDP; *Štatistický úrad SR* [online]. 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=74791>

Vývoj téměř všech cen výrobců byl v roce 2009 charakterizován meziročním poklesem. Ke globálnímu oživení ekonomické aktivity a následnému postupnému zvyšování cenové hladiny došlo v roce 2012. Na cenovou hladinu působily světové ceny ropy. Na inflaci se projevil zvyšování cen pohonných hmot a potravin. V roce 2011 byl cenový vývoj charakterizován akcelerací cenové hladiny. Tu ovlivňovala kombinace externích i domácích faktorů. Těmi byly především růst světové ceny ropy a zemědělských komodit, růst regulovaných cen a konsolidační opatření (zvýšení nepřímých daní). Stagnující domácí poptávka částečně tlumila růst inflace. Dynamika inflace v roce následujícím se zpomalila z 3,9 na 3,6 %. Výrazné zpomalení oproti průměru bylo způsobené vývojem v posledních dvou měsících v cenách služeb, kde se projevil efekt zvyšování cen v železniční dopravě koncem roku 2011. V roce 2013 dosáhla inflace na Slovensku druhé nejnižší hodnoty za posledních 10 let, a to 1,4 %.²⁹ Graficky znázorňuje vývoj inflace následující obrázek.

Obrázek 2: Vývoj inflace Slovenska

Zdroj: Zpracováno dle³⁰

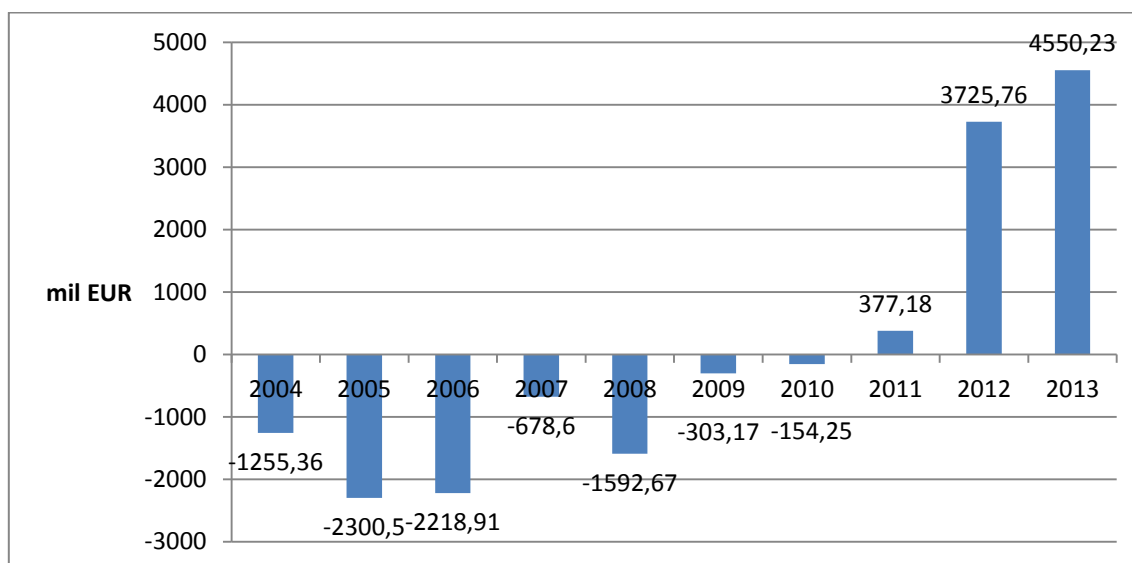
5.1.3 Saldo vývozu a dovozu Slovenska

V roce 2004 činilo saldo vývozu a dovozu – 1255,36 mil. eur. Automobilový průmysl, který byl hlavním faktorem růstu exportu v roce 2003, zaznamenal v roce 2004 pokles, hlavně z důvodu dvojnásobné odstávky výroby osobních automobilů a jejich příslušenství. Velmi výrazné pasivní saldo bylo v letech 2005 – 2006. V dovozu převyšovaly suroviny, polotovary,

²⁹ Výročné správy. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA* [online]. 2004 - 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/vyroczna-sprava>

³⁰ Zdroj: Slovstat. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.naz_search

ale i hotové výrobky. Koncem roku 2006 došlo ke zrychlení dynamiky vývozu, ale pasivní saldo bylo i v roce 2007. Na zlepšení deficitu vůči roku 2006 se podílela lepší dynamika vývozu vůči dovozu. Meziroční přírůstek vývozu převýšil přírůstek dovozu a to především ve skupině strojů a dopravních zařízení. Za dvanáct měsíců roku 2008 se vývoz snížil téměř na čtvrtinu vůči roku předcházejícímu. Nejvyšší meziroční nárůst vývozu byl zaznamenán ve skupině surovin, kde tvořil více než 58% celkového přírůstku dovozu. Vývoz i dovoz se v roce 2009 v porovnání s předcházejícím výrazně propadl. Jejich vývoj byl nerovnoměrný. Vliv hospodářské krize se na straně vývozu projevil ve všech skupinách zboží. V roce 2010 byla dynamika vývozu lepší, stále ale převažoval dovoz vzhledem k vyšší dovozní náročnosti i rostoucím cenám surovin na světových trzích. Zahraniční poptávka se ještě obnovovala po hospodářské krizi. Saldo v letech 2011 - 2012 dosáhlo vyššího přebytku. Na tom se projevil zejména růst vývozu automobilového průmyslu. Ten byl pozitivně ovlivněn produkcí nových modelů a expanzí na nové trhy. Na straně dovozu působilo pozitivně snižování dovozní náročnosti.³¹ V loňském roce dosáhlo saldo vývozu a dovozu nejvyšší hodnoty, což můžeme vidět na následujícím obrázku.

Obrázek 3: Saldo vývozu a dovozu Slovenska

Zdroj: Zpracováno dle³²

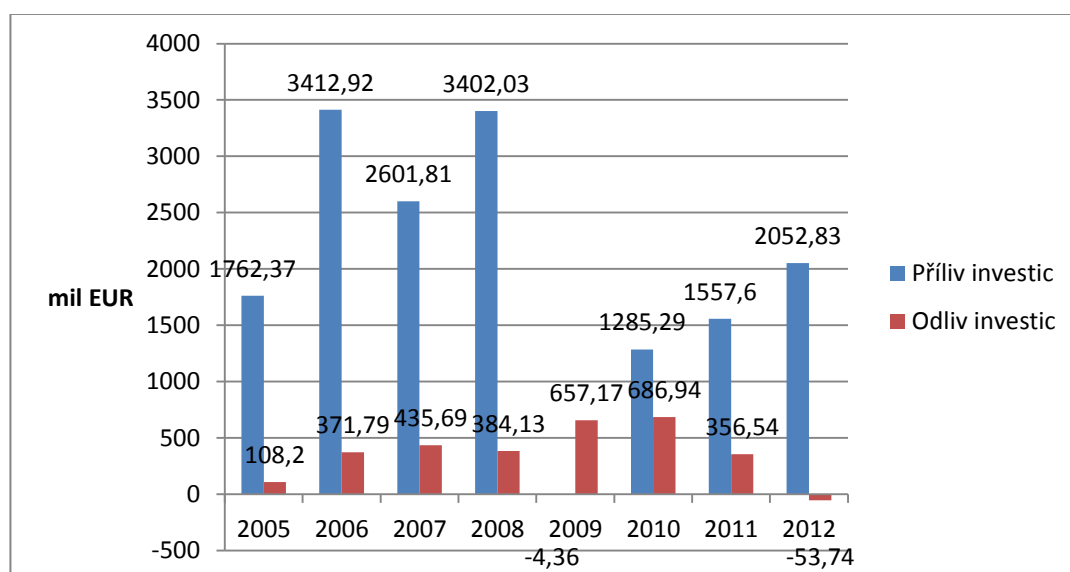
5.1.4 Zahraniční investice Slovenska

V roce 2005 se v rámci přímých zahraničních investic realizoval příliv nejvíce do průmyslové výroby, velko- a maloobchodu a činností související s nemovitostmi. Odliv

³¹ Výročné správy. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA* [online]. 2004 - 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/vyroczna-sprava>

³² Slovstat. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.naz_search

investic byl zaznamenán zejména jako nákup zahraničních cenných papírů. V následujícím roce se zvýšil zájem slovenských podniků investovat v zahraničí. Zvýšil se i příliv investic z důvodu privatizace slovenských elektráren. V letech 2007 - 2008 se nejvíce projevil příliv investic do bankovního sektoru. Odliv závisel na zájmu slovenských investorů o zahraniční cenné papíry. V roce 2009 převažoval odliv investic. To bylo zapříčiněno především tím, že došlo ke zvýšení pohledávek a snížení závazků vůči mateřským podnikům se zahraniční majetkovou účastí. V roce 2009 přímé zahraniční investice stagnovaly v celé Evropě. Velký propad zaznamenaly investice v automobilovém průmyslu, což se silně dotklo právě Slovenska. V roce 2010 nezaznamenaly přímé zahraniční investice propad, což bylo ovlivněno zejména přílivem ostatního kapitálu, kde snížení pohledávek domácích podniků přímé investice bylo doprovázeno zvýšením jejich závazků vůči mateřským podnikům. Meziročně vyšší příliv přímých investic v roce 2011 byl důsledkem přílivu ve formě majetkové účasti, který byl jen částečně tlumen odlivem ostatního kapitálu, zapříčiněného zvýšením pohledávek vůči podnikům. Meziroční změna portfoliových investic z mírného odlivu na příliv byla způsobena aktivitou vlády (emise státních dluhopisů) a NBS. V bilanci ostatních investic vyplynul meziročně nárůst přílivu zdrojů, zejména z vývoje v sektoru vlády a NBS.³³ Příliv a odliv investic ve výše uvedených letech zobrazuje následující obrázek.

Obrázek 4: Zahraniční investice na Slovensku

Zdroj: Zpracováno dle³⁴

³³ Výročné správy. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA* [online]. 2004 - 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/vyroczna-sprava>

³⁴ OECDiLibrary. *Country statistical profile: Slovak Republic* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/country-statistical-profile-slovak-republic-2013-2_csp-svk-table-2013-2-en

5.1.5 Závěrečné shrnutí

Slovensko přijmulo euro 1. ledna 2009. Toto načasování nebylo zrovna ideální vzhledem k přetrvávající globální ekonomické krizi. I přesto, že krize zasáhla ekonomika Slovenska velmi silně, už koncem roku 2009 začala růst jeho zahraniční poptávka a tím slovenská ekonomika dosáhla jednoho z nejvyššího růstu v rámci zemí eurozóny. Jako konkrétní příklad, v němž sehrálo členství v eurozóně pozitivní úlohu, bylo rozhodnutí koncernu Volkswagen zahájit výrobu malolitražních městských automobilů právě na Slovensku. Tento krok znamenal pro ekonomiku Slovenska výrazný růst. Od roku 2010 HDP stále roste a automobilový průmysl má na tomto růst velký podíl.

Díky automobilovému průmyslu začala země přitahovat zahraniční investory. To se promítlo v přílivu zahraničních investic velmi pozitivně a mají stále rostoucí trend. Podle prognóz NBS by zahraniční investice v horizontu 10 – 20 let mohly až dvojnásobně stoupnout.

Slovensko je otevřená a na exportu závislá země, které jistě v tomto směru vstup do eurozóny pomohl. Export se po přijetí eura stále zvyšuje a navíc tím byla odstraněna kurzovní rizika.

Zavedení eura na Slovensku bylo najednou do bezhotovostního i hotovostního oběhu. Zvýšení inflace v průběhu několika měsíců po vstupu do eurozóny se dalo očekávat a je i logickým důsledkem měnové integrace. Slovensko přišlo o svou měnu. Když tato měna posilovala, klesal tlak na zvýšení inflace. Po přechodu na společnou měnu zanikla možnost regulace měny. Dohánění cenové úrovně už tedy nepůjde prostřednictvím zhodnocování měny, ale přes ceny, což bez inflace je velmi těžké si představit. Nejvíce je nárůst patrný v roce 2011 (viz obrázek 2).

Ekonomický vývoj v eurozóně představuje důležitý faktor v rámci domácí ekonomiky každého členského státu. V loňském roce eurozóna zaznamenala konec recese a ekonomický růst bylo možné pozorovat ve všech členských státech včetně Slovenska.

5.2 Proces přijetí eura na Slovinsku

EU a vše, co s ní souvisí, se na Slovinsku setkalo s velkou podporou veřejnosti i politické reprezentace. Slovinci měli k jejich měně minimální vazbu, což ukázal průzkum v roce 2005. Tehdy téměř 60 % dotázaných vyjádřilo jednoznačně svou důvěru k budoucí nové měně – euru.

Slovinsko vstoupilo do EU v roce 2004. Krátce na to vstoupilo i do systému měnových kurzů ERM II a začalo tím usilovat o vstup do měnové unie. V následujícím roce byl vypracován Národní plán zavedení eura. Ten byl ještě později v roce 2006 2x aktualizován. Euro bylo na Slovinsku zavedeno v rámci tzv. velkého třesku (blíže viz následující kapitola). Oficiální přepočítací koeficient byl stanoven na hodnotu 239, 640 SIT = 1 EUR.

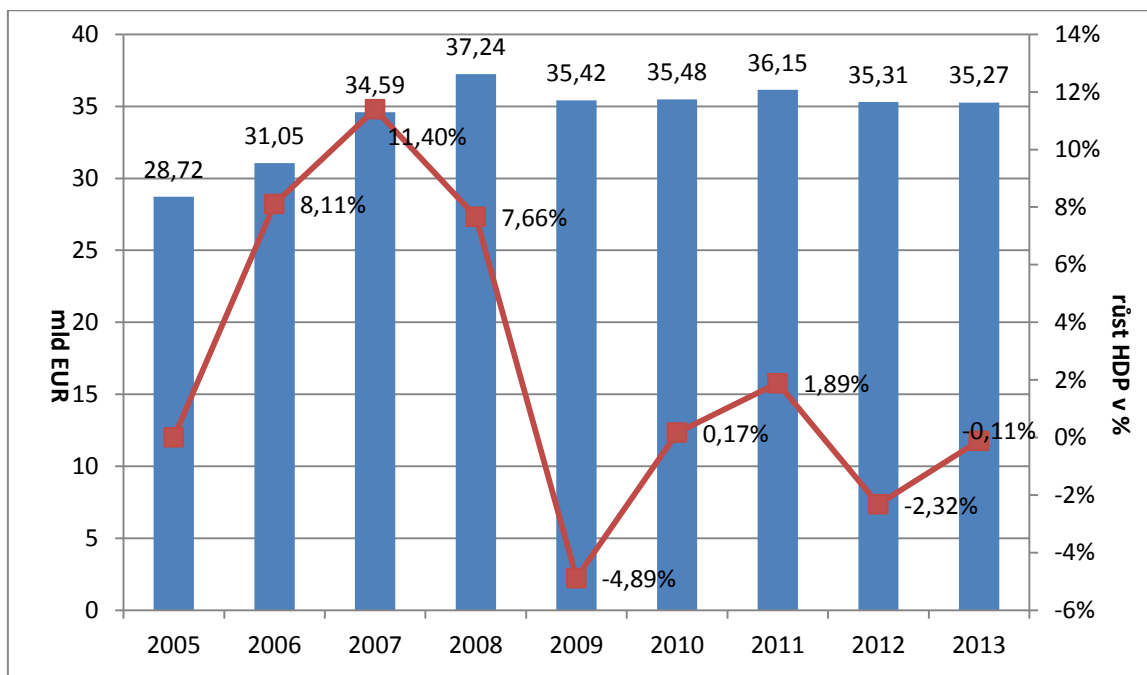
Svou dosavadní měnu slovinský tolar nahradilo 1. ledna 2007 měnou euro. Slovinsko bylo prvním státem z nových členských zemí Evropské unie, který zavedl společnou evropskou měnu. Zavedení eura na Slovinsku je obecně hodnoceno jako ukázkový příklad přechodu na novou měnu. Významný faktor, který k tomu přispěl, byla jistě i již zmiňovaná podpora obyvatelstva.³⁵

5.2.1 Vývoj HDP ve Slovinsku

Na tvorbě HDP se na Slovinsku nejvíce podílí služby, průmysl, stavebnictví, zemědělství a rybolov. V roce 2005 větší vzrůst dosáhl i v oblastech finančního zprostředkování, dopravy a maloobchodu. V následujícím roce došlo k vzrůstu podílu na HDP dále v oblastech financí. Taktéž i v roce 2007. HDP mělo stoupající trend až do roku 2008. To bylo částečně ovlivněno i relativně vysokým růstem hrubých domácích investic. V roce 2009 se ekonomika Slovinska nebyla schopna ubránit poklesu globální ekonomické aktivity a tak kleslo i její HDP. V následujícím roce mělo HDP téměř stejnou hodnotu jako v předchozím. Nepatrný růst se ukázal až koncem roku 2010 a projevil se až v roce 2011. Zahraniční poptávka byla klíčovým faktorem pro tento růst. V roce 2011 nastala krize domácí poptávky a pokračovala až do roku 2012, kdy HDP opět kleslo. Pokles v roce 2012 byl důsledkem zrychlené spotřeby, zejména v oblasti investic a zásob. Výraznější pokles HDP předešel díky kladným příspěvkům čistého exportu a prudkému poklesu dovozu. V následujícím roce došlo k drobnému poklesu.³⁶ Viz obrázek 5.

³⁵ Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. 2007 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/zachranne-mechanismy/slovinsko>

³⁶ Annual Reports. *Banka Slovenije: Eurosystem* [online]. 2005 - 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.bsi.si/iskalniki/letna_porocila_en.asp?MapaId=711

Obrázek 5: Vývoj HDP Slovinska

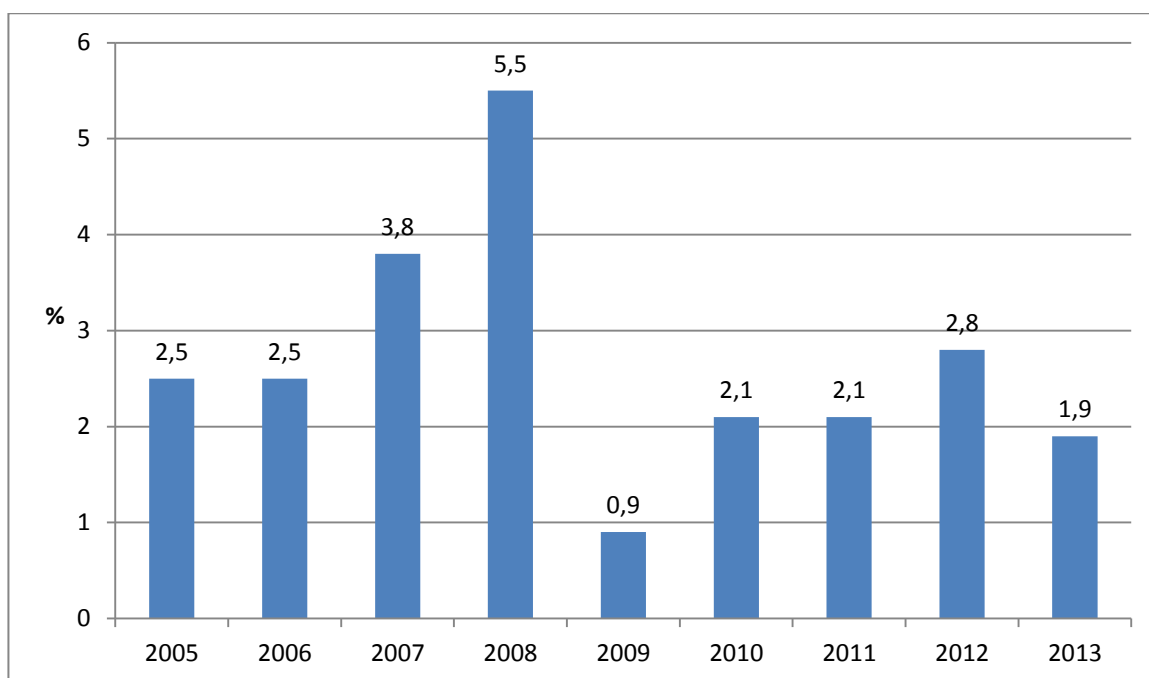
Zdroj: Zpracováno dle ³⁷

5.2.2 Vývoj inflace ve Slovinsku

Poprvé se slovinská inflace dostala pod referenční hodnotu, tedy hodnotu, která je stanovena jako jedno z kritérií, v listopadu 2005 a ta zůstala stejná i v roce 2006. Jedním z pozitivních faktorů byl jistě pokles cen ropy. K 1. lednu 2007 Slovinsko euro přijalo, ačkoli v tomtéž roce inflace začala stoupat vlivem zvyšování cen ropy a jídla. Nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2008, kdy se zvyšovaly ceny energií a ceny ropy rekordně stoupaly na světových trzích. V následujícím roce nastal rekordní propad inflace, který byl zapříčiněn velkým poklesem jadrové inflace. V roce 2010 inflace stoupla o 1,2 %, ale stále se držela pod referenční hodnotou (tj. hodnota splňující konvergenční kritérium), a to až do roku 2013. Nejvíce ovlivňována byla cenami energií, výší spotřebních daní, cenou ropy a komodit.³⁸ Grafické znázornění vývoje inflace zobrazuje následující obrázek.

³⁷ Gross domestic product and gross national income. Statistical office of the republic of Slovenia [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0301910E&ti=&path=../Database/Economy/03_national_accounts/05_03019_GDP_annual/&lang=1

³⁸ Annual Reports. *Banka Slovenije: Eurosystem* [online]. 2005 - 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.bsi.si/iskalniki/letna_porocila_en.asp?MapaId=711

Obrázek 6: Vývoj inflace ve Slovinsku

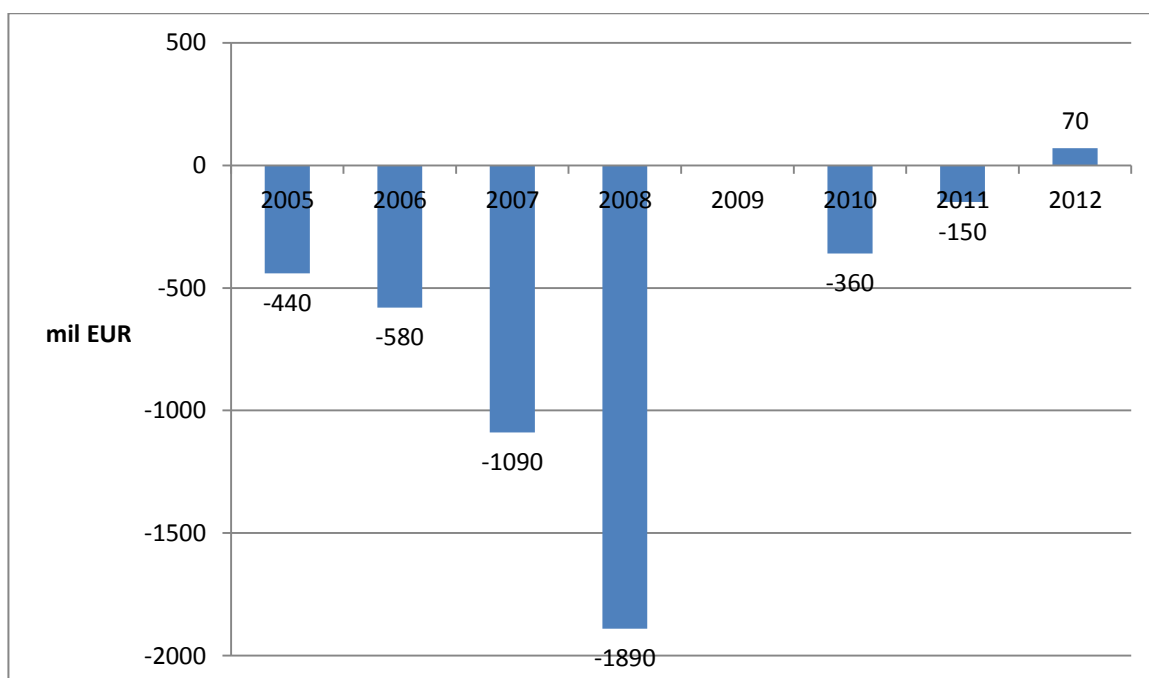
Zdroj: Zpracováno dle ³⁹

5.2.3 Čistý vývoz Slovinska

Slovinsko byla v letech 2005 – 2008 země silně závislá na dovozu. Od roku 2009 začala více vyvážet a v roce 2012 se dostala do kladných hodnot v rámci čistého vývozu. Nejdůležitějším zahraničním partnerem je Německo. Dalšími jsou např. Francie, Itálie, Rakousko nebo Srbsko. V roce 2006 mělo Slovinsko nejvyšší příjem z obchodu právě se Srbskem spolu s Chorvatskem. V letech 2007 – 2008 byla domácí poptávka silně ovlivněna zvýšenou poptávkou po produktech z asijských států. V roce 2009 ale dovoz klesl mnohem více než vývoz a platební bilance byla vyrovnána a běžný účet téměř také. Vývoz v roce následujícím rostl a podílel se asi 2/3 na celkovém růstu HDP. I přesto ale čistý export byl opět záporný. Schodek byl o něco snížen v roce 2011 a to především díky zvýšení příspěvků z obchodu se službami a běžných převodů. V roce 2012 se čistý export dostal do kladných hodnot a to z důvodu prudkého poklesu dovozu a kladných příspěvků exportů s předními obchodními partnery.⁴⁰ Vývoj čistého vývozu zobrazuje následující obrázek.

³⁹Inflation rate. Eurostat [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>

⁴⁰ Annual Reports. *Banka Slovenije: Eurosystem* [online]. 2005 - 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.bsi.si/iskalniki/letna_porocila_en.asp?MapaId=711

Obrázek 7: Čistý vývoz Slovinska

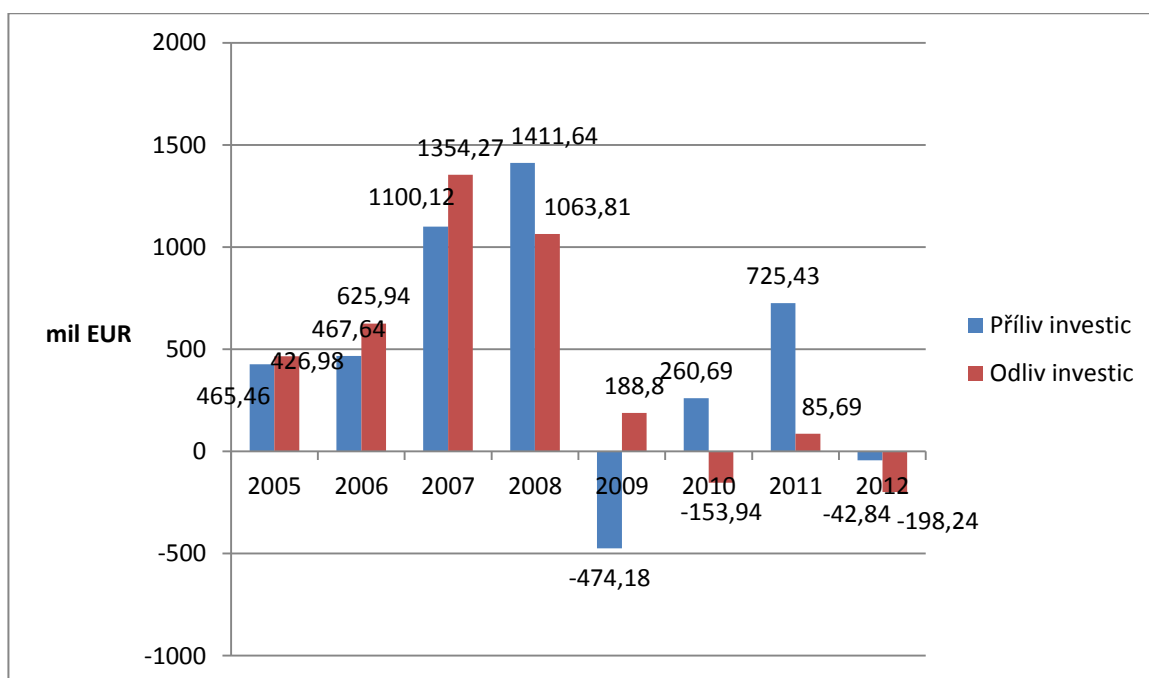
Zdroj: Zpracováno dle ⁴¹

5.2.4 Zahraniční investice Slovinska

Většina (téměř 82 %) investorů pochází ze států, které jsou členové eurozóny. Příliv i odliv investic je od roku 2005 velmi proměnlivý. Nejvíce částek připadá na pohledávky a závazky mezi sesterskými společnostmi. V roce 2008 byly nejsilnější investice v odvětví stavebnictví. Největší celkový pokles zaznamenaly investice v roce 2009 a to v důsledku globální krize a celkové stagnace investic v celé Evropě. V roce 2010 zaznamenaly stavební investice pokles 20 %. V roce 2011 byl zaznamenán největší příliv investic ve finančním sektoru. Na schodek čistých přímých investic v roce 2012 měl největší vliv především odprodej aktivit slovinských podniků ve zbytku světa.⁴² Celkově Slovinsko patří mezi země s nízkým přílivem investic, což můžeme vidět na následujícím obrázku.

⁴¹ OECDiLibrary. *Country statistical profile: Slovenia* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/country-statistical-profile-slovenia_20752288-table-svn

⁴² Annual Reports. *Banka Slovenije: Eurosystem* [online]. 2005 - 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.bsi.si/iskalniki/letna_porocila_en.asp?MapaId=711

Obrázek 8: Zahraniční investice Slovinska

Zdroj: Zpracováno dle ⁴³

5.2.5 Závěrečné shrnutí

Na Slovinsku se euro dočkalo velké přízně ze strany obyvatel, to usnadnilo hladký přechod z domácí měny. Stejně jako ostatní členové měnové unie je Slovinsko závislé na situaci v eurozóně. Po předchozí analýze různých ekonomických faktorů můžeme říci, že bylo přijetí euro spíše přínosem.

Stále se zlepšuje zahraniční obchod. Čistý vývoz už se dostává do kladných hodnot, a to za přispění eura. Hlavními zahraničními partnery jsou (stejně jako u Slovenska) především členové eurozóny. Přechodem na euro bylo tedy odstraněno kurzovní riziko měny a odpadly náklady okolo převodů domácí měny na euro. 82 % přijatých investic je od států, které jsou členové měnové unie.

Kladné hodnoty čistého exportu se samozřejmě promítly i do výše HDP. Hodnoty HDP jsou po přijetí eura zatím stále vyšší než před jeho přijetím. Jeho nejvyšší hodnota byla právě v roce 2008, tedy následující rok po zavedení eura. V roce 2009, stejně jako všechny státy, postihla i Slovinsko hospodářská krize. Od té doby se HDP drží v rozmezí 35 – 36 mld. eur.

⁴³ OECDiLibrary. *Country statistical profile: Slovenia* [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/country-statistical-profile-slovenia_20752288-table-svn

Z výročních zpráv Národní banky Slovinska je patrné, že na inflaci mělo euro minimální vliv. Ačkoliv v roce 2008 došlo k prudkému nárůstu inflace, tedy rok po vstupu do eurozóny, nebyl to následek přijetí eura, ale následek zvyšování cen ropy, jídla a energií na světových trzích. Od roku 2009 už se míra inflace stále drží pod hodnotou stanovenou konvergenčním kritériem. Do vývoje inflace také pozitivně přispělo i kladné přijetí eura občany. Odpadlo riziko, že veřejnost podlehne dojmu, že po zavedení eura inflace prudce stoupne.

6 MĚNOVÁ INTEGRACE A ČESKÁ REPUBLIKA

Závěrečná kapitola této práce se zabývá měnovou integrací v ČR. Na základě prostudované literatury a poznatků z předchozí kapitoly stanovuje dopady vlivu zavedení eura v ČR. Dopady jsou rozděleny podle toho, koho se budou v důsledku týkat. Také je zde popsán scénář, jak by zavedení eura v ČR mělo vypadat.

6.1 Scénář zavedení eura v ČR

Euro bude v České republice zavedeno pomocí scénáře, kdy se jednorázově přejde na euro měnu. Někdy je také nazýván jako velký třesk. To znamená, že je ve stejném okamžiku začne platit eurem a to v hotovostním i bezhotovostním styku.

Celý přechod na euro můžeme rozdělit do 5 fází:

- **1. Fáze – Před přípravná**

V této fázi se ČR v současné době nachází. Probíhají intenzivní technické přípravy pro přijetí eura. Jediným zákonným platidlem je stále česká koruna.

- **2. Fáze – Přípravná**

Zákonným platidlem je i nadále česká koruna. Je uzákoněno duální označování cen, tj. ceny a peněžní částky jsou uváděny souběžně v korunách i eurech za využití přepočítacího koeficientu. Ten stanoví Rada EU ve tvaru 1 EUR = XX, XXXX CZK.

- **3. Fáze – Duální cirkulace**

V průběhu této fáze budou do oběhu zaváděny eurové bankovky a mince. Při hotovostním placení lze používat euro i českou korunu, obchodníci však budou muset vracet pouze v eurech. Bezhotovostní platby už budou pouze v eurech. Duální označování cen pokračuje.

- **4. Fáze – Ukončení duálního označování cen**

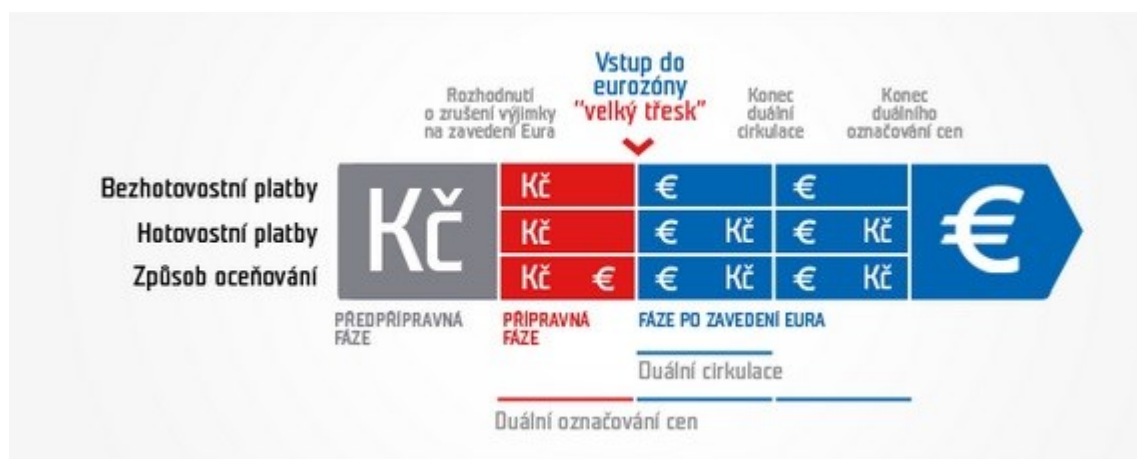
Při všech platbách se používá pouze euro. Koruny budou směnovány v bankách a pobočkách ČNB. V závěru této fáze končí povinnost duálního označování cen.

- **5. Fáze – Plně funkční euro**

Euro už bude obíhat jako plnohodnotná regulérní měna. České koruny budou na eura směnovány už jen na pobočkách ČNB.⁴⁴

⁴⁴ Zavedení Eura. [online]. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/cr_euro_harmonogram_zavedeni.html

Těchto výše uvedených 5 fází schematicky zobrazuje obrázek 9.

Obrázek 9: Scénář zavedení eura v ČR

Zdroj: Zpracováno dle ⁴⁵

6.2 Stanovení hlavních přínosů a nákladů pro ČR

Česká republika se při svém vstupu do Evropské unie zavázala přijmout euro jako svou měnu. Přijetí eura bude provázet řada dopadů, které se budou dotýkat bankovní sféry, podnikatelů, veřejné správy, ale také obyvatelstva. Na základě poznatků z různých literatur můžeme stanovit následující dopady:

- Dopady na vnější ekonomické vztahy

Zavedením eura zmizí některé náklady a rizika. Také již nebude potřeba přepočítávat ceny. Dopad bude větší na menší podniky. Naopak se ale zvýší konkurence mezi zeměmi měnové unie a budou se prosazovat konkurenční výhody.

- Dopady na podnikovou sféru

Hlavními jistými náklady pro podniky jsou především na různé úpravy: IT systému, tvorba nových ceníků a katalogů, informační kampaně a obstarání dvojí hotovosti. Možné náklady by mohly nastat v případě tlaku odborů na růst mezd nebo nevhodně nastaveným konverzním kurzem. Vyšší náklady by se měly objevit v energetice, telekomunikacích a financí, střední v průmyslu, obchodu a pohostinství a menší pak ve službách a zemědělství.

Mezi hlavní výnos pro podnik patří jistě odstranění kurzového rizika, kterým mohou uspořit až 80 % výnosů. Dále pak mizí náklady na kurzové zajištění, směnné poplatky a snižují se náklady zahraničních platebních styků. Případným pozitivem může také být to, že

⁴⁵ Zavedení Eura. [online]. [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: <http://zavedenieura.cz>

euro bude stabilnější měna pro podnikatelská rozhodnutí. Nejvyšší výnos by euro mělo přinést průmyslovým podnikům, menší pak energetice, stavebnictví a domácím službám.

Podle různých průzkumů jsou české firmy na novou měnu připraveni. Mnozí z nich se domnívají, že odsouvání přijetí eura je špatným signálem pro zahraniční investory.

- Dopady na daňový systém ČR

Daňová koordinace v zemích EU omezuje zásadní změny v daňových systémech. Zavedení eura se negativně neodrazilo v daňovém zatížení v žádné zemi, které již euro přijaly.

Dopad pro poplatníky bude příznivý. Dle nařízení Rady EU je zaokrouhlování ve prospěch poplatníků.

- Dopady na obyvatele

Stanovení přepočítacího koeficientu by mělo občany chránit před znehodnocení jejich úspor. K tomu by mohlo dojít pouze v případě, že bude vyšší inflace v ČR oproti eurozóně a budou nízké úrokové sazby v eurozóně.

Jinak obyvatelům odpadne povinnost měnit peníze a platit směnárnám poplatky a přepočítávání cen v zahraničí.

- Dopady na export

Hospodářství ČR je velmi otevřené. Export se důležitě podílí na tvorbě HDP. České firmy vyvážejí především do zemí EU a zapláceno dostávají v eurech, což je výhodou jen v případě zhodnocení koruny. Navíc v postupující globalizaci by mohla být ekonomika ČR s vlastní měnou zranitelnější. Na druhou stranu snížení exportu nemusí okamžitě znamenat ekonomickou nepřízeň.

- Další možné dopady

V rámci postavení eura jako světové měny č. 2 by mělo dojít k úsporám kvůli vyšší likviditě finančního trhu.

ČNB by měla vydělat na zastavení znehodnocování devizových rezerv a dále na ražebném nových euromincí.

Pro malou otevřenou ekonomiku může být riskantní podílet se na jednotné měnové politice eurozóny. Vytváření jednotných úrokových měr pro ČR nemusí být výhodné.

Umělému navyšování cen některých maloobchodních výrobků se úplně nedá předejít. Lze je jen částečně ovlivnit pomocí legislativních opatření.^{46, 47, 48}

6.3 Euro v ČR

V literaturách můžeme nalézt různé pohledy a názory na možné dopady přijetí společné měny. Svým způsobem se každý přínos dá vyvrátit nákladem a naopak. Pevný termín přijetí ještě nebyl stanoven. Tento akt je v pravomoci vlády. V každém případě se ČR k přijetí eura zavázala podepsáním přístupových smluv, tudíž společnou měnu musí přijmout. Teď je tedy otázka, kdy je to správné načasování pro přijetí.

Přijetí eura samozřejmě závisí i na plnění konvergenčních kritérií. Prozatím ČR splnila 2 ze 4 kritérií a zbylá 2 by měla podle plánu splnit v letošním roce. Případné neplnění maastrichtských kritérií ale v současnosti nemá pro ČR žádné přímé důsledky. Mezi odborníky se hovoří, že země by mohla být pro přijetí eura připravena nejdříve kolem roku 2019 až 2020.

⁴⁶JAHN, Martin. Desetkrát ano pro přijetí eura. *Hospodářské noviny*. 2008

⁴⁷HOLMAN, Robert. Desetkrát ano pro odložení eura. *Hospodářské noviny*. 2008

⁴⁸LACINA, Lubor. Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR. In: *EUTIS* [online]. 2008 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.eutis.cz/files/aktuality/lubor_lacina.pdf

ZÁVĚR

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo na základě poznatků vybraných evropských zemí a specifík České republiky stanovit hlavní přínosy a náklady přijetí eura.

Nejprve bylo potřeba teoreticky vymezit historický vývoj měnové unie. Dále také základní definice v oblasti evropské integrace, Evropské unie a přijetí společné měny, tedy eura. Závěrečná část popisuje konkrétní dopady přijetí eura pro Českou republiku.

Vstup do eurozóny bude mít své náklady a zisky. Poměr těchto nákladů k přínosům se mění v čase spolu se stavem ekonomiky České republiky. Z poznatků analýz vybraných evropských zemí lze říci, že vstup do eurozóny by měl České republice přinést více pozitiv. Jedním z největších přínosů by mělo být zvýšení čistého exportu, které by pak samozřejmě mělo pozitivní vliv na růst HDP. Stejně jako pro Slovensko a Slovinsko, i pro Českou republiku jsou předními zahraničními partnery členové eurozóny. Konkrétně za loňský rok jimi byli Německo, Slovensko, Francie a Rakousko.⁴⁹ Navíc se vstupem do eurozóny jednoznačně zvýší důvěryhodnost české ekonomiky a tím se současně zlepší postavení České republiky zejména v rámci Evropské unie ale i Evropy obecně. Na ekonomiky členských států eurozóny je obecně kladena větší disciplína a její případné porušení je možno sankcionovat.

Přínosem, který asi nejvíce ocení veřejnost a platí pro všechny přistupující státy, je jistě již zmíněné odstranění nákladů za směnu domácí měny na euro a poplatky s nimi spojenými. Dá se samozřejmě snadné porovnávání cen v zahraničí.

Co se týče možného růstu inflace, na Slovensku ani Slovinsku nebylo připisováno zvýšení inflace vstupu do eurozóny. Tak tomu ostatně nebylo ani v jiných zemích po zavedení společné měny. Jediným rizikem je, aby mezi obyvateli nevznikl mýtus, že přijetí eura musí nutně způsobovat zdražování. Tomu by se ale dalo předejít včasnou a komplexní informovaností. Samozřejmě nelze vyloučit, že některé maloobchody či služby toho využijí. Proto by se mělo po zavedení eura přísně kontrolovat přepočítávání cen stanovené přepočítacím koeficientem. Pro lepší orientaci jistě přispěje i již zmíněné duální označování cen.

Naproti tomu stojí velké riziko. Tím je ztráta vlastní měnové politiky. Česká národní banka v tomto ohledu ztratí své pravomoci a musí je přenechat Evropské centrální bance. Evropská centrální banka ale provádí měnovou politiku s ohledem na vývoj v eurozóně jako celku. Neohlíží se na požadavky a potřeby jednotlivých ekonomik členských států. Je jasné,

⁴⁹ Zahraniční obchod České republiky 2013. ČSÚ [online]. 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6001-13>

že jednotná měnová politika nemůže vyhovovat všem. Pak tedy nemusí vyhovovat malé, otevřené a stále ještě dohánějící ekonomice jakou je ta v České republice.

Z opuštění vlastní měny patří i další riziko. Ekonomika přichází o možnost těžit z oslabování národního měnového kurzu (např. při poklesu zahraniční poptávky), tím se vystavuje určité ztrátě cenové konkurenceschopnosti na zahraničních trzích.

Česká republika si vstupem do Evropské unie na sebe vzala závazek, který musí být naplněn. Patří mezi skupinu tzv. nových členských zemí, tedy zemí, které byly přijaty v období květen 2004 – leden 2007. Ti dříve či později do eurozóny vstoupit musí. V současné době má Česká republika jen dočasnou výjimku pro zavedení do doby, než bude její ekonomika pro přijetí připravena. K tomuto kroku se zavázala podpisem Smlouvy o přistoupení.

Důležitým bodem v rámci přijetí eura je také správné načasování. Celkově můžeme říci, že čím dříve vstoupí Česká republika do eurozóny, tím dříve se bude moci podílet na výhodách z tohoto vstupu plynoucích. Samozřejmě je to ale velmi závislé na ekonomické připravenosti země a také na informovanosti obyvatel. Česká republika musí přistoupit do eurozóny v okamžiku, kdy budou mít přínosy spojené s tímto krokem převahu nad náklady s tímto krokem spojenými.

Je jasné, že euro nelze zavést jen tak z roku na rok. Za nejdůležitější krok v současné době považují vytvoření plánu se závazným určením data, kdy Česká republika euro doopravdy přijme. To umožní firmám, domácnostem i státu se na tento krok důkladně připravit a snížit tak náklady na zavedení eura na minimum. Současně by tento krok mohl zvýšit tlak na provedení potřebných reforem.

POUŽITÁ LITERATURA

- [1] Annual Reports. *Banka Slovenije: Eurosystem* [online]. 2005 - 2012 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.bsi.si/iskalniki/letna_porocila_en.asp?MapaId=711
- [2] Convergence report. *ECB* [online]. 1998 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.ecb.europa.eu/pub/pdf/conrep/cr1998en.pdf>
- [3] DĚDEK, Oldřich. *Historie evropské měnové integrace: od národních měn k euru*. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2008, 260 s. ISBN 978-80-7400-076-8
- [4] Gross domestic product and gross national income. *Statistical office of the republic of Slovenia* [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://pxweb.stat.si/pxweb/Dialog/varval.asp?ma=0301910E&ti=&path=../Database/Economy/03_national_accounts/05_03019_GDP_annual/&lang=1
- [5] HDP SR. Kurzy-online [online]. 2014 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.kurzy-online.sk/makroekonomika/hdp/>; Revidované ročné údaje HDP; Štatistický úrad SR [online]. 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://portal.statistics.sk/showdoc.do?docid=74791>
- [6] HOLMAN, Robert. Desetkrát ano pro odložení eura. *Hospodářské noviny*. 2008
- [7] Inflation rate. *Eurostat* [online]. 2013 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: <http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&language=en&pcode=tec00118&tableSelection=1&footnotes=yes&labeling=labels&plugin=1>
- [8] JAHN, Martin. Desetkrát ano pro přijetí eura. *Hospodářské noviny*. 2008
- [9] Komise doporučila přijetí eura na Slovensku. *Evropská komise* [online]. 2008 [cit. 2014-04-22]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/ceskarepublika/news/issues/080808_cs.htm
- [10] KONIG, Petr, Lubor LACINA a Jan PŘENOSIL. *Učebnice evropské integrace*. 2. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2006, 414 s. ISBN 80-7364-022-8
- [11] LACINA, Lubor. Studie vlivu zavedení eura na ekonomiku ČR. In: EUTIS [online]. 2008 [cit. 2014-04-24]. Dostupné z: http://www.eutis.cz/files/aktuality/lubor_lacina.pdf
- [12] MARKOVÁ, Jana. *Mezinárodní měnová spolupráce*. 1. vyd. Praha: Oeconomica, 2006, 269 s. ISBN 80-245-1053-7

- [13] *Národná banka Slovenska: Eurosystem* [online]. 2008 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/euro/zavedenie-eura>
- [14] OECDiLibrary. Country statistical profile: Slovenia [online]. 2013 [cit. 2014-04-16]. Dostupné z: http://www.oecd-ilibrary.org/economics/country-statistical-profile-slovenia_20752288-table-svn
- [15] PELTRÁM, Antonín. A KOLEKTIV. *Evropská integrace a Česká republika*. 1. vyd. Praha: Grada, 2009, 144 s. ISBN 978-80-247-2849-0
- [16] PITROVÁ, Markéta a Petr FIALA. *Evropská unie*. 2. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2009, 805 s. ISBN 978-80-7325-223-6
- [17] Slovstat. *Štatistický úrad Slovenskej republiky* [online]. [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: http://www.statistics.sk/pls/elisw/objekt.naz_search
- [18] Výročné správy. *NÁRODNÁ BANKA SLOVENSKA* [online]. 2004 - 2013 [cit. 2014-04-15]. Dostupné z: <http://www.nbs.sk/sk/publikacie/publikacie-nbs/vyroczna-sprava>
- [19] Zahraniční obchod České republiky 2013. *ČSÚ* [online]. 2013 [cit. 2014-05-01]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/p/6001-13>
- [20] Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/historie-eura/vznik-eurozoneyeurozona/maastrichtska-kriteria>
- [21] Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. 2007 [cit. 2014-03-28]. Dostupné z: <http://www.zavedenieura.cz/cs/euro/eurozona/zachranne-mechanismy/slovinsko>
- [22] Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_historie_emi.html
- [23] Zavedení eura v České republice. *Národní koordinační skupina pro zavedení eura v České republice* [online]. [cit. 2013-11-21]. Dostupné z: http://zavedenieura.cz/cps/rde/xchg/euro/xsl/euro_pocatky_men_spolupr.htm